

**APPROACHES TO THE TRANSFER
OF AGRICULTURAL INNOVATIONS ADAPTED
TO THE CONDITIONS OF THE DONETSK REGION**

**ПІДХОДИ ТРАНСФЕРУ АГРОІННОВАЦІЙ
АДАПТОВАНИХ ДО УМОВ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ**

Svitlana Udovychenko¹

Oleksandr Vinyukov²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-651-5-11>

Abstract. Agricultural science ensures the effective functioning of the agro-industrial complex. In this context, the main task of science, in addition to conducting research, is to reproduce, test, and implement the results obtained in production. *The purpose* of the paper is to develop and systematize effective approaches to the transfer of agro-innovations that will be maximally adapted to the unique and extremely difficult conditions of the Donetsk region. Taking into account the specifics of the affected territories, limited resources and the need for rapid restoration of production will become the basis for the effective implementation of the latest technologies and knowledge. This will contribute not only to ensuring food security, but also to a significant improvement in the quality of life of the population of the Donetsk region. *Methodology* of the study is based on general research methods of analysis and synthesis, induction and deduction, observation and abstraction, which are used to systematize research in agricultural sciences. *Results* of the research revealed that agricultural production in the Donetsk region suffered significant losses due to military aggression. The relocation or closure of many agricultural enterprises in the region led to a sharp reduction in agricultural production. Scientific support for agricultural producers through the search and implementation of effective

¹ Candidate of Economic Sciences, Senior Researcher,
Head of the Department of Economic Research and Innovation Providing,
Donetsk State Agricultural Research Station NAAS, Ukraine

² Doctor of Agriculture, Professor, Director,
Donetsk State Agricultural Research Station NAAS, Ukraine

approaches to the provision and transfer of scientific developments is critically important for the Donetsk region. Key areas for increasing the efficiency and competitiveness of agricultural farms in the Donetsk region have been identified. These are the introduction of modern technologies, the creation of new varieties and hybrids with high plasticity, yield and resistance to diseases, the preservation of soil fertility and biodiversity, the organization of training and seminars to improve the competence of farmers, and the support of startups and innovative companies. In the context of military aggression the transfer of innovations in the Donetsk region is becoming critical for ensuring food security and restoring the agricultural sector. *Practical implications.* The information and analytical bank of agricultural innovations of the DDSDS NAAS has been updated. These innovations are maximally adapted to the conditions of the Donetsk region. *Value/originality.* The scientific and practical value of the work lies in identifying optimal and effective approaches to the transfer of scientific developments and providing activities in the agro-industrial sector of the Donetsk region, which faced unique challenges caused by military aggression.

1. Вступ

У сучасному світі, який динамічно змінюється, інновації є рушійною силою розвитку [1]. Для аграрного сектору, який стикається з глобальними викликами, такими як зміна клімату, виснаження ґрунтів і зростання населення, інновації є ключовим фактором забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку. Особливого значення набуває інноваційний провайдинг, який спрямований на системне і ефективно впровадження інновацій [2]. Не менш важливим в цих умовах виступає трансфер наукових розробок, який передбачає перенесення наукових знань та технологій від дослідних центрів до реальних агро-виробників [3].

Аграрна наука забезпечує ефективне функціонування агропромислового комплексу. У цьому контексті основним завданням науки, окрім проведення досліджень, є відтворення, апробація та впровадження отриманих результатів у виробництво.

Враховуючи наявність значної кількості накопичених знань, які не застосовуються у виробництві, існує необхідність у налагодженні

взаємовигідних відносин між наукою та агровиробниками, щоб можна було комерційно поширювати наукові розробки.

Ці процеси мають вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності економіки Донецького регіону. Для аграрного сектору Донецької області в сучасних умовах нестійкої політичної і економічної ситуації питання інноваційного провайдингу та трансферу наукових розробок є особливо актуальним. Регіональні особливості, такі як специфічний клімат, пошкодження інфраструктури та обмеження в доступі до ресурсів, вимагають особливих підходів до управління інноваційними процесами. Просте відновлення існуючих практик не буде достатнім. Необхідно впроваджувати агроінновації, які дозволять не лише відновити, але й модернізувати сільськогосподарське виробництво, зробити його більш стійким, продуктивним та екологічно відповідальним. Системне впровадження інновацій є життєво необхідним для подолання наслідків збройної агресії і відновлення аграрного виробництва.

Метою цієї роботи є розробка та систематизація ефективних підходів до трансферу агроінновацій, що будуть максимально адаптовані до унікальних та надзвичайно складних умов Донецького регіону. Врахування специфіки постраждалих територій, обмеженості ресурсів та необхідності швидкого відновлення виробництва стане підґрунтям для ефективного впровадження новітніх технологій та знань. Це сприятиме не лише забезпеченню продовольчої безпеки, а й суттєвому покращенню якості життя населення Донецької області.

2. Сучасна сільськогосподарська діяльність в Донецькій області

Донецький регіон традиційно вирізняється значним аграрним потенціалом, ключову роль у якому відіграють його унікальні природні ресурси. Область відома своїми винятково родючими ґрунтами, переважно високоякісними чорноземами, що створюють ідеальні умови для інтенсивного розвитку сільськогосподарської діяльності. Це сприяє отриманню високих врожаїв різноманітних культур, перетворюючи Донеччину на один із провідних агропромислових центрів України.

Хоча клімат регіону характеризується помірними зимами та спекотним літом, місцеві агрокліматичні умови дозволяють успішно

виросувати широкий спектр продукції. Основною спеціалізацією є рослинництво, зокрема виробництво зернових. Серед традиційних та найбільш поширених культур, що займають значні площі, є озима пшениця, ячмінь та кукурудза. Крім зерна, родючі землі Донеччини також ідеально підходять для культивування овочів, а також сприятливі для розвитку садівництва та ягідництва. Таке природне забезпечення, доповнене сприятливими погодними умовами, підкреслює високу роль Донецької області у загальнонаціональному виробництві сільськогосподарської продукції, забезпечуючи значний внесок у продовольчу безпеку країни.

Наразі сільськогосподарське виробництво Донецької області зазнало колосальних прямих та непрямих збитків через військову агресію. Це призвело до різкого скорочення обсягів виробництва ключових культур та тваринництва, а також до значної релокації або закриття багатьох агропідприємств у регіоні. Значна частина території області перебуває під тимчасовою окупацією або знаходиться у зоні активних бойових дій, що унеможливує діяльність галузі рослинництва. На деокупованих територіях сільськогосподарські угіддя заміновані або забруднені вибухонебезпечними предметами, що небезпечно для життя та потребує комплексних довготривалих програм розмінування. Використання сільськогосподарських земель, де велись бойові дії, неможливе через хімічне та фізичне навантаження ґрунтів. Поля, які знаходяться близько до лінії фронту, також не можуть оброблятися через постійну загрозу обстрілів та небезпечну логістику. Наразі втрачено або забруднено 20% сільськогосподарських угідь [4].

Сільськогосподарська інфраструктура Донецької області також зазнала значних руйнувань, що безпосередньо загрожує майбутній діяльності агровиробництва в регіоні. Внаслідок обстрілів значно пошкоджено або повністю зруйновано ключові об'єкти зберігання врожаю, зокрема зернові елеватори та овочесховища, що спричинило суттєві втрати продукції. На 2021 рік елеваторні потужності України становили близько 75 млн тонн, а сьогодні – лише 60 млн тонн. Війна спричинила втрату близько 15 млн тонн місткостей, і значна частина припадає саме на східні регіони, включаючи Донецьку область [5].

Крім того, бойові дії призвели до руйнування життєво важливої меліоративної системи: пошкоджені зрошувальні канали та насосні

станції критично обмежують можливості вирощування культур в умовах посушливого клімату.

Значна кількість сільськогосподарської техніки була знищена, пошкоджена або викрадена окупантами. Це паралізує посівні та збиральні кампанії, вимагаючи значних інвестицій у відновлення парку техніки.

Тваринницька галузь опинилася в кризовому стані через руйнування комплексів та масову загибель поголів'я, що обвалило місцеве виробництво м'ясо-молочної продукції. На додаток, руйнування транспортної логістики – доріг, мостів та залізниць – суттєво ускладнює та здорожує як доставку необхідних ресурсів (паливо, добрива, насіння), так і вивезення готової продукції на внутрішні та зовнішні ринки.

Найгірше війна вдарила по людях, які працювали в сільському господарстві Донеччини. Це стало головною перешкодою для його функціонування та відновлення. Через обстріли та бойові дії багато робітників, фермерів та інших ключових спеціалістів загинули або отримали поранення, що є невиправною втратою для місцевих громад і для галузі. Крім того, масова міграція та внутрішнє переміщення населення спровокували гострий дефіцит кваліфікованої робочої сили на тих підприємствах, які ще залишились працювати. Як наслідок, господарствам дуже не вистачає досвідчених агрономів, трактористів та механізаторів, без яких неможливо вчасно обробити поля, посіяти чи зібрати врожай, а також доглядати за тваринами. Навіть ті, хто залишився працювати в прифронтових зонах, живуть у постійному страху й напрузі, що сильно підриває їхню мотивацію та здатність ефективно працювати.

Масштабне скорочення площ сільськогосподарських угідь, руйнування інфраструктури, обладнання та втрати людських ресурсів мають глибокий та довгостроковий негативний вплив на продовольчу безпеку регіону. Відновлення потребуватиме колосальних зусиль, значних фінансових інвестицій, комплексних програм розмінування, відбудови інфраструктури, залучення новітніх агроінновацій та відновлення людського капіталу. Без системного та цілеспрямованого підходу Донецька область ризикує перетворитися з житниці на регіон, що постійно потребує зовнішньої продовольчої допомоги, і це матиме серйозні соціально-економічні наслідки.

Першочерговим завданням аграрного сектору є надійне забезпечення гідного рівня продовольчої безпеки країни. В таблиці 1 і таблиці 2 наведена кількість виробленої продукції в сільському господарстві за 2020-2022 рр. і 2022-2024 рр. в Україні і Донецькій області [6].

Таблиця 1

**Динаміка виробництва продукції сільського господарства,
(у постійних цінах 2018 року, млн. грн)**

Роки	Вироблено продукції, всього	у т.ч. підприємствами	господарствами населення
Україна			
2020	612121,5	395717,7	216403,8
2021	712566,3	484101,0	228465,3
2022	534380,3	348361,3	186019,0
Донецька область			
2020	19400,5	12583,8	6816,7
2021	20953,5	13601,5	7352,0
2022	5546,8	3223,4	2323,4

Джерело: складено за даними [6]

Представлені дані (табл. 1) показують відносно стабільну тенденцію виробництва продукції 2020-2021 рр. Результати воєнного 2022 року показали зниження виробництва продукції сільського господарства в Україні на 25% у порівнянні з 2021 роком, а в Донецькій області – на 73,5%. Більше третини обсягів продовольства вирощувалося господарствами населення, що покривало потребу у свіжих харчах, тоді як підприємства здебільшого свою продукцію спрямовували на переробку для виготовлення продукції довготривалого зберігання та експортували в інші країни. На початку агресії така двовекторна структура аграрного виробництва дозволила втримати належний рівень забезпечення населення продуктами харчування та запобігти продовольчій кризи. Слід зазначити, що частка вирощеної продукції підприємствами в Донецькій області у 2022 році знизилась до 58,1% з 64,9% у 2021 році, а в господарствах населення відповідно збільшилась.

**Динаміка виробництва продукції сільського господарства,
(у постійних цінах 2021 року, млн грн)**

Роки	Вироблено продукції, всього	у т.ч. підприємствами	господарствами населення
Україна			
2022	1004178,3	672143,3	332035,0
2023	1115463,0	782637,5	332825,5
2024	1077943,2	765876,9	312066,3
Донецька область			
2022	11143,6	6828,4	4315,2
2023	11419,5	7477,2	3942,3
2024	8058,0	4829,0	3229,0

Джерело: складено за даними [6]

У 2023 році (табл.2) виробництво продукції дещо збільшилось і в цілому по країні, і в Донецькій області. Але 2024 рік показав різке зниження показника в Донецькій області, що стало слідством просування лінії фронту вглиб країни. При цьому доля виробництва підприємствами скоротилась на 35,4%, а домогосподарств – на 18,1%. Зниження власного виробництва сільськогосподарської продукції в Донецькій області призвело до зростання залежності від поставок з інших регіонів. Це створило додаткове навантаження на логістику, збільшило ризики дефіциту продуктів харчування та спричинило зростання цін на продовольство, особливо в умовах нестабільності.

Для Донецького регіону, який зіткнувся з унікальними викликами, критично важливим є наукова підтримка виробників сільськогосподарської продукції через пошук та впровадження ефективних підходів до провайдингу та трансферу наукових розробок, оскільки це є ключем до забезпечення його подальшого сталого розвитку та продовольчої безпеки.

У цьому процесі ключову роль відіграє Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція НААН України. Будучи єдиною науковою установою такого профілю в області, вона слугує науково-методичним центром інноваційного розвитку агропромислового виробництва всього південно-східного регіону. Діяльність Станції

зосереджена на створенні інноваційних технологій як у рослинництві, так і у тваринництві; виведенні нових, адаптованих до регіональних умов, сортів зернових культур; на розробці організаційних підходів та ринково-орієнтованих інструментів, які полегшують комерціалізацію наукових досягнень та на забезпеченні випробування, експериментального впровадження та консалтингового супроводу нових технологій і продукції.

Загалом, сільське господарство Донецького регіону має унікальні можливості та переваги, які варто враховувати при формуванні стратегії розвитку галузі та підтримки сільського господарства у повоєнній відбудові.

3. Інноваційний провайдинг та трансфер у розбудові агросектору

Аграрний сектор є ключовою галуззю економіки, що забезпечує країну продовольством та сировиною для промисловості й експорту. Для забезпечення сталого розвитку, підвищення продуктивності та ефективності, а також для успішного вирішення викликів, пов'язаних зі змінами клімату, зростанням населення та вимогами споживачів, вирішальну роль відіграє використання інновацій. Ці інновації охоплюють широкий спектр технологічних, організаційних, соціальних та економічних змін, які сприяють досягненню більш стійкого та конкурентоспроможного розвитку.

Зокрема, технологічні інновації передбачають застосування сучасних рішень на всіх етапах виробництва від систем точного зрошення, обліку, моніторингу та аналізу стану рослин і ґрунту, використання дронів для моніторингу полів, автоматизованих сільськогосподарських машин до нових технологій переробки, зберігання продукції та утилізації відходів до сучасних генетичних методів для селекції. Ці зміни безпосередньо сприяють підвищенню ефективності виробництва, зниженню витрат та збільшенню обсягів і якості продукції. Водночас, впровадження інновацій охоплює і соціальні та організаційні аспекти, включаючи нові підходи до управління фермами, розвиток кооперації між фермерами.

Використання інновацій відкриває нові можливості для підвищення продуктивності та стійкості сільського господарства, тому їхнє сприйняття є основою для розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

сті аграрного сектору. Основним механізмом для просування наукових результатів є інноваційний провайдинг та трансфер інновацій [2; 3].

В аграрному секторі інноваційний провайдинг забезпечує доступ до новітніх рішень і знань для стимулювання розвитку та конкурентоспроможності агропідприємств. Зокрема, для підвищення ефективності та конкурентоспроможності Донецького регіону інноваційний провайдинг є важливим фактором, спрямованим на стимулювання та підтримку інноваційної діяльності. Ключові напрямки тут включають: впровадження сучасних технологій (автоматизація, механізація, прогресивні методи обробітку ґрунту); сприяння створенню нових сортів і гібридів з високою пластичністю, врожайністю та стійкістю до хвороб; впровадження сучасних технологій агропереробки та зберігання для покращення якості та зменшення втрат; застосування автоматизованої техніки для збору точних даних та прийняття обґрунтованих рішень; збереження родючості ґрунтів та біорізноманітності через розвиток сталого та екологічно чистого сільського господарства; організацію навчань та семінарів для підвищення компетенції фермерів; підтримку стартапів та інноваційних компаній для прискорення впровадження нових ідей, а також залучення державних та приватних інвестицій для підтримки провайдингових компаній. Усі ці напрямки сприяють швидкому розвитку сільського господарства регіону. Хоча успішність провайдингу може стикатися з викликами, такими як обмеженість ресурсів агровиробників або низька інноваційна культура, ці проблеми значною мірою нівелюються постійною державною підтримкою та активною співпрацею між дослідницькими установами, асоціаціями та самими сільськогосподарськими підприємствами.

Трансфер інновацій – це процес передачі та практичного впровадження нових знань, технологій, методів та ідей у сільське господарство з метою досягнення оптимальних результатів у рослинництві, тваринництві та інших аграрних напрямках. Сутність цього поняття полягає у створенні механізмів, які перетворюють інноваційний потенціал, отриманий у наукових та дослідницьких установах, на конкретні практичні рішення, що впроваджуються. Завдяки новаторським рішенням, що значно впливають на економічний розвиток, підприємства реалізують проекти, які дозволяють виробляти нові продукти та послуги відповідно до потреб споживачів. Це приваблює інвесторів,

підвищує продуктивність праці та якість продукції, тим самим зміцнюючи конкурентоспроможність підприємства.

Ефективність трансферу інновацій у сільське господарство безпосередньо залежить від його організаційно-методичної бази. Для цього необхідна міцна науково-дослідницька база, де організації, що займаються аграрними дослідженнями, активно взаємодіють з підприємствами для ідентифікації потреб та розробки відповідних рішень. Успішність процесу забезпечує взаємодія між науковцями, експертами, урядовцями, фермерами та підприємцями, що може бути реалізовано через створення аграрних інноваційних центрів чи агро-технопарків. Важливо визначити відповідальних осіб або організації за координацію та моніторинг процесу, що забезпечує системність, відстеження результатів та вчасне вирішення труднощів. Велике значення має інноваційна культура співучасників: фермери та спеціалісти мають можливість ознайомитися з новими технологіями через семінари, тренінги та демонстраційні полігони. Важливим аспектом також є адаптація наукових розробок до специфічних умов та потреб конкретного регіону, оскільки інновації, розроблені в інших умовах, можуть потребувати модифікації для досягнення максимальної ефективності. Для успішного функціонування критично необхідне фінансування, яке має залучатися з державних коштів, приватних інвестицій та інших джерел. Таким чином, організаційно-методичні основи трансферу інновацій є невід'ємною частиною розвитку, що сприяє ефективному впровадженню технологій, підвищенню продуктивності, якості продукції, сталому розвитку та зміцненню конкурентоспроможності аграрного сектору.

В умовах військової агресії та з урахуванням специфічних кліматичних і ґрунтових особливостей трансфер інновацій у Донецькому регіоні набуває критичного значення для забезпечення продовольчої безпеки та відновлення агросектору. Навіть в умовах, коли значна частина земель потерпає від мінування, окупації чи безпосередньої близькості до фронту, інноваційні проекти та ініціативи спрямовані на те, щоб максимально підтримати діяльність на підконтрольних і безпечних територіях. Основні напрямки трансферу сфокусовані на підвищенні стійкості та мінімізації ризиків. Це включає впровадження адаптованих до місцевих умов, високопродуктивних і стійких до стресових

чинників сортів рослин і порід тварин; застосування нових технологій обробітку ґрунту, поливу, внесення добрив, захисту рослин та утримання тварин, що дозволяють економити дефіцитні ресурси в умовах обмеженої логістики. Життєво важливим є впровадження сучасних технологій переробки та зберігання продукції для зменшення втрат і забезпечення автономності. Водночас, потрібно робити акцент на раціональному використанні матеріальних ресурсів та залученні відновлювальних джерел енергії для зниження залежності господарств від нестабільного традиційного енергопостачання. Також слід підтримувати органічне виробництво та стале управління. Для забезпечення сталості критично важливо розробити механізми фінансування та підтримки інноваційних ідей, особливо для тих підприємств, що постраждали від бойових дій. Створення платформи для обміну досвідом між фахівцями є вкрай важливим для швидкого реагування на нові виклики, а також надання сприяння розвитку малих та середніх агропідприємств для зміцнення їхньої конкурентоспроможності.

Отже, в умовах війни трансфер інновацій у Донецькому регіоні є ключовим фактором для виживання та подальшого розвитку сільськогосподарства, впровадження новітніх практик, підвищення продуктивності та забезпечення конкурентоспроможності регіону на національному рівні.

4. Діяльність Донецької ДСД станції НААН

Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція, як провідна аграрна наукова установа Донецької області, опинилася в епіцентрі подій війни з перших днів. Це спричинило безпрецедентну ситуацію, яка поставила під загрозу напрацьовані за багато років наукові здобутки та подальшу діяльність [7].

Одним із найкритичніших наслідків бойових дій та подальшої окупації стала повна втрата через знищення або захоплення матеріально-технічної бази: лабораторного обладнання, значної частини колекції генетичного матеріалу, сільськогосподарської техніки і обладнання, приміщень, поміж тим виробничих і складських.

Крім того, війна спричинила розпорошення кадрового потенціалу. Багато співробітників були змушені евакуюватися, а деякі, на жаль, залишилися на окупованих територіях і не можуть займатися науковою

діяльністю. Наразі залучення і підтримка молодих фахівців є одним із значущих напрямів відновлення повноцінності наукової установи.

Попри всі виклики, науковці зуміли зберегти інтелектуальний потенціал, адаптуватися і продовжити свою роботу. Наукова діяльність не була зупинена, а релокована на підконтрольну Україні територію. Завдяки партнерським відносинам з іншими установами Національної академії аграрних наук України Станція провадить дослідження на їх експериментальних полях та в лабораторіях.

Збережена колекція насіння та генетичного матеріалу дозволила продовжити багаторічні дослідження по створенню нових сортів пшениці озимої і ячменю ярого, які вирізняються пластичністю до погодних умов, посухостійкістю та стійкістю до хвороб. За роки військового протистояння селекціонерами створено 2 сорти еспарцету виколистого, 11 сортів ячменю ярого, 6 сортів пшениці озимої, 2 сорти пшениці туранської і сорт сорго суданського. Ці сорти впроваджуються в господарствах Донецької, Дніпропетровської, Закарпатської, Полтавської, Вінницької, Київської та Кіровоградської областей на основі ліцензійних договорів на передання прав на використання сортів рослин. Сортове насіння Станція реалізує під власним знаком для товарів і послуг, зареєстрованим у 2017 році.

Загалом науковцями станції створено понад 50 сортів сільськогосподарських культур, 21 з яких зараз перебуває в Державному реєстрі сортів рослин України (пшениця м'яка (озима) Новинка, Вежа, Юзовська, Ігрита, Диво донецьке, Перемога; ячмінь звичайний (ярий) Аверс, Щедрик, Сталій, Резерв, Реприз, Бравий, Генерал, Незламний, Шубін, Покоління, Бунчук; еспарцет Аметист донецький і Резонанс, Красень; сорго суданське Скарб Степу).

В порівнянні з сортами інших селекційних установ сорти донецької селекції відзначаються більш стабільним рівнем урожайності, що дозволяє забезпечувати рентабельність посівів цієї культури навіть при гостропосушливих умовах вирощування. Слід зазначити, що Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція НААН є однією з двох наукових установ, які займаються в Україні селекцією еспарцету.

З 2014 року сімнадцятьма патентами на корисні моделі захищені наукові розробки по ефективному вирощуванню зернових культур,

технічному удосконаленню сільськогосподарської техніки, відновленню агроценозів, які впроваджуються на власних експериментальних полях і за договорами на використання прав на корисні моделі.

Результати проведених патентно-кон'юнктурних досліджень дозволили виявити конкурентоспроможні наукові розробки, на які в 2024-2025 рр. подано 4 заявки на сорти рослин пшениці м'якої (озимої) і ячменю звичайного (ярого) та 2 заявки на корисні моделі. За цей період Станцією отримано 2 патенти на сорти рослин ячменю звичайного (ярого) та сорго суданського. Отримано 3 патенти на корисні моделі. У 2025 році подано 2 заявки на сорти рослин пшениці м'якої (озимої) Захисниця і Східна красуня, 2 заявки на сорти рослин ячменю звичайного (ярого) Витвір і Перун та 1 заявку на корисну модель «Спосіб створення ефективного агроценозу». Наразі сортопробування проходять сорти пшениці м'якої (озимої) Щедра, Бажана, Азов та сорти пшениці туранської Сармат і Пектораль.

Станцією проводиться вагома робота щодо вирощування та реалізації елітного насіння районованих і перспективних сортів зернових, зернобобових, технічних та кормових культур для повного задоволення потреб господарств усіх форм власності Донецької області, для проведення сортооновлення та сортозміни. Насіннєвий матеріал селекції станції є найбільш затребуваним у регіоні серед агровиробників, а генетичний потенціал сортів донецької селекції стабільно забезпечує високі показники валового виробництва зерна як в окремих господарствах, так і регіоні вцілому.

Маркетингові дослідження проводилися щодо визначення потреб виробників аграрної продукції, результати яких свідчать про значний попит на нові сорти рослин та сучасні елементи технологій їх вирощування, що підтверджує актуальність обраних напрямів наукових досліджень.

Ведення сільськогосподарського виробництва вимагає багатограних знань від підбору культур та тварин для вирощування до методів захисту посівів, лікування хвороб, засобів з ремонту техніки, технологій вирощування рослин, утримання худоби, зберігання урожаю та багато іншого. З цієї метою надаються науково-консультаційні послуги, інформація про інноваційні розробки, дані науково-технічного, кон'юнктуро-економічного та патентного спрямування, також

проводяться вебінари, виступи на телебаченні та на інтернет-ресурсах. Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція НААН здійснює своєчасне та достовірне інформаційне забезпечення виробничих і управлінських структур; накопичує банки даних і знань за результатами завершених науково-дослідних робіт; організовує показове впровадження (демонстраційні полігони; ферми, виставки, семінари); консультативно-навчальне обслуговування виробників сільськогосподарської продукції; налагоджує виробництво насіння високих репродукцій та посадкового матеріалу високоврожайних сортів та гібридів сільськогосподарських культур. Також науковці Станції поширюють свій досвід шляхом участі в науково-практичних конференціях, розробки методичних рекомендацій, публікації статей та монографій.

Наочно селекційні здобутки Станції представляються на демонстраційних полігонах в Донецькій, Дніпропетровській, Кіровоградській та Київській областях, таких як «Використання вітчизняного інноваційного сортового ресурсу зернових колосових культур із застосуванням сучасних методів діагностики у рамках Зеленого курсу» (20.06.2024 р., с. Ксаверівка Друга, Білоцерківського району Київської обл., Виставково-інноваційний центр НААН України), «Інноваційні досягнення – Зернові колосові 2025» (12.06.2025 р., с. Дослідне, ДУ Інститут зернових культур), «Науково-інноваційні досягнення та конкурентоздатність сортів ранніх зернових культур в умовах Центрального регіону України» (17.06.2025 р., с. Созонівка, Інститут сільського господарства Степу НААН) та інш. Участь науковців в Днях поля сприяє взаємодії науки і виробництва в обміні інформацією та практичними навичками.

Науковцями Донецької ДСДС НААН спільно з ФАО у 2022 році було проведено опитування аграріїв Донеччини щодо основних проблем, з якими вони стикаються та пошуку шляхів їхнього подолання. Результати опитування серед аграріїв свідчать про тривожну ситуацію, в якій опинилися сільгоспвиробники через війну. Приблизно 12% малих сільськогосподарських підприємств повідомили, що частина їхніх земель потенційно забруднена нерозірваними боєприпасами.

Майже 90% малих виробників продукції рослинництва повідомили про зниження доходів, причому понад 70% з них зафіксували значне

або різке зниження (понад 25%). Дрібні виробники продукції тваринництва постраждали меншою мірою, проте понад 60% з них повідомили про зниження доходів, зокрема 46 % – про значне або різке зниження. У дрібних фермерів збільшилися борги порівняно з аналогічним періодом до війни з 6 % у 2021 році до 9 % у 2022 році.

Порушення ланцюжка створення доданої вартості в агропромисловому секторі також вплинули на виробництво: в середньому 9% респондентів повідомили, що торговельні посередники зупинили свою діяльність або не змогли закупити більшу кількість продукції. Більшість опитаних виробників стикаються з проблемами доступу до сільськогосподарських ресурсів через високі ціни, брак працівників, нестачу палива або електроенергії для забезпечення роботи сільськогосподарської техніки або навіть відсутність доступу до електроенергії. Крім того, спостерігається обвал ринків сільськогосподарських ресурсів (добрив та насіння), зокрема, у районах, які наближені до зони бойових дій.

Проте, незважаючи на всі негаразди, ризики та проблеми, аграрний сектор залишається чи не єдиною галуззю економіки регіону, який продовжує працювати та формувати економічну сталість Донеччини.

У травні 2024 року Станція прийняла участь у Форумі «Inclusive community recovery forum», який мав на меті продемонструвати уроки та результати зусиль щодо відновлення громад, які постраждали від війни, і дослідити шляхи покращення координації, узгодженості та взаємодоповнюваності між гуманітарною допомогою та відновленням громад. Учасники – уряд, регіони та місцеві громади, міжнародні партнери з розвитку, організації громадянського суспільства, наукові кола, приватний сектор та ЗМІ.

15 жовтня 2025 р. науковці Станції брали участь у Першій Конференції з нагоди Міжнародного дня сільських жінок, яка була організована Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) в Україні та ООН Жінки в Україні. Конференція стала багатосторонньою платформою для обговорення викликів, з якими стикаються сільські жінки в умовах війни, та для напрацювання рішень і партнерств. Захід об'єднав представниць і представників урядових структур, міжнародних організацій, громадянського суспільства, приватного сектору та самих сільських жінок, аби повернути увагу до

їхньої ролі у розвитку громад, відновленні країни та економічній стійкості під час війни.

Станція прийняла участь в імплементації проєктів від Продовольчої та сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (ФАО) «Підтримка продовольчої безпеки та засобів до існування постраждалих від конфлікту дрібних фермерів у Донецькій області» та «Надзвичайна підтримка для забезпечення продовольчої та харчової безпеки в постраждалих від війни сільських громадах уздовж лінії фронту», які спрямовано на подолання наслідків війни в Україні для світового сільськогосподарського сектору шляхом надання допомоги українським фермерам зберегти на достатньому рівні очікуваний урожай ярої пшениці, сояшника та забезпечити експорт найважливіших сільськогосподарських товарів на міжнародні ринки через функціонування ланцюжків постачання від збирання врожаю до експорту, а також збереження виробничого потенціалу українських фермерів для забезпечення безперервності виробництва у майбутньому.

Додатковим джерелом пропаганди наукових здобутків установи з залученням фінансових інструментів є ГО «Східноукраїнська сільськогосподарська дорадча служба». Інструменти, які були отримані шляхом дорадчої діяльності, підвищують маркетингову складову їх діяльності з боку наукової установи, підвищуючи її авторитет за рахунок надання наукових консультацій, допомоги в отриманні грантової допомоги товаровиробникам, проведенні виїзних демонстраційних та навчальних заходів.

Забезпечення вказаних заходів забезпечує підвищення рівня сільськогосподарських знань виробників аграрної продукції, що допомагає їм більш ефективно господарювати.

5. Оновлений банк агроінновацій ДДСД НААН

1. *Сорт ячменю ярого Ренриз* (ПУ № 200491 від 20.08.2020 р.). Сорт степового екотипу, різновид *nutans*. Сорт зернового використання. Середньостиглий, вегетаційний період становить 82-88 діб. Рослина середньоросла 62,1-78,1 см. Урожайність в держсортовипробуванні: Степ – 2,71т; Лісостеп – 4,23 т; Полісся - 3,64 т, в степовій зоні перевищив стандарт на 0,29 т, що становило 10,5%.

Посухостійкість (7-8 балів). Стійкість до вилягання (7 балів). Висока стійкість до борошнистої роси, бурої іржі, гельмінтоспоріозу, до внутрішньостеблових шкідників (8-9 балів). Вміст білка 11,9-13,5. Вирівняність зерна – 89,3-94,1%. Маса 1000 зерен 44,8-51,2 г.

Особливості сорту: висока кущистість, вирівняність стеблостою, агроекологічна пластичність, толерантність до впливу тривалих ґрунтових посух.

Географічні рекомендації використання сортів: Степ, Лісостеп, Полісся.

2. *Сорт ячменю ярого Бравий* (ПУ № 200492 від 20.08.2020 р.). Сорт степового екотипу, різновид *medicum*. Сорт зернового використання. Тривалість вегетаційного періоду 79-84 днів. Рослина низька 65,8-71,5 см. Урожайність в держсортівипробуванні: Степ – 2,75 т; Лісостеп – 4,32 т; Полісся – 3,61 т, в степовій зоні перевищив стандарт на 0,29 т, що становило 10,7%. Посухостійкість (7-8 балів). Стійкість до вилягання (7 балів). Стійкість до борошнистої роси, бурої іржі, гельмінтоспоріозу, до внутрішньостеблових шкідників (8-9 балів). Кущистість та вирівняність стеблостою – високі. Тривалість вегетаційного періоду 79-84 днів. Вміст білка 13,6-13,8. Вирівняність зерна – 93-2-95,6%. Маса 1000 зерен 46,3-52,9 г.

Особливості сорту: висока кущистість, вирівняність стеблостою, агроекологічна пластичність, толерантність до впливу тривалих ґрунтових посух.

Географічні рекомендації використання сортів: Степ, Лісостеп, Полісся.

3. *Сорт пшениці м'якої озимої Вежа* (ПУ № 210883 від 26.10.21 р.). Різновидність – лютеценс. Сорт степового екотипу, безостий. Середньоранній за строками дозрівання (вегетаційний період 292 дня). Висота рослин - 90 см. Середня врожайність – 6,41 т/га. За урожайністю по непарових попередниках перевищує стандарт на 0,5-0,55 т/га. Стійкий до вилягання (8 балів). Зимостійкість, посухостійкість високі (9 балів). Відрізняється груповою стійкістю до захворювань та шкідникам (8-9 балів). Маса 1000 насінин 41,2 г. Натура – 785 г/л. Вміст білка 14,2%. Вміст сирової клейковини 89%. Показник альвеографа 260 о.а. Об'єм хліба зі 100 г борошна – 1010,0 мл.

Сорт невибагливий до агрофону, максимально адаптований до посушливих умов.

Сорт хлібопекарського напрямку використання, адаптивний до умов Степу і Лісостепу України.

4. *Спосіб вирощування рослин еспарцету для визначення інтенсивності розвитку кореневої системи* (ПУ № 147945 від 23.06.2021 р.). Вирощування кореневої системи селекційного матеріалу еспарцету здійснюється в циліндричних пластикових трубах довжиною 1 м, що виконують роль контейнерів. Контейнери ставлять вертикально на поверхні і зв'язують у блоки по 7 штук. Зв'язані блоки обмотують тепловідбивним поліетиленовим фольгованим полотном з метою запобігти нагріву поверхні контейнерів сонячними променями. Встановлені контейнери та простір між ними засипають ґрунтом пошарово з одночасним ущільненням. Через 2,5 місяців після сівби кореневу систему рослин еспарцету довжиною до 1м в неушкодженому стані без домішок коренів інших рослин відділяють від ґрунту безпосередньо в контейнері шляхом її відмивання струменем води. Спосіб дозволяє скоротити технологічні витрати в 1,5 раз.

5. *Спосіб прискореного розмноження насіння еспарцету* (ПУ № 147992 від 23.06.2021 р.). Прискорена система насінництва еспарцету передбачає застосування:

– сортів еспарцету Аметист донецький, Резонанс та Красень, які придатні для вирощування в Степовій та Лісостеповій зонах України та характеризуються технологічністю механізованого збору насіння;

– літньої сівби (кінець першої – початок другої декади серпня) свіжозібраним обрушеним насінням, інокуляцію та інкрустацію насіння еспарцету бактеріальним препаратом фунгіцидної дії та штамами азотофіксуючих і фосформобілізуєчих бактерій;

– внесення при сівбі в ґрунт гранульованого біогумусу в комплексі з амонізованим суперфосфатом.

Застосування цих заходів дозволило підвищити енергію проростання насіння на 24 %, польову схожість – на 21 %, виживання рослин влітку – на 24 %, виживання рослин взимку – на 19 %, зменшити загальну поширеність захворювань на 16 %.

Чистий прибуток склав 13,4 тис. грн/га (+4,05 тис. грн/га) при врожайності 1,01 т/га.

6. *Сорт еспарцету виколистого Красень* (ПУ № 220343 від 14.03.2022 р.). Високопродуктивний, посухостійкий сорт еспарцету. Сорт має високу продуктивність (зеленої маси не менше 5,0-6,0 т/га за рік, насіння – 1,0-1,2 т/га, вміст протеїну в сухій речовині 18,8-19 %), облистяність 54%, стійкість до вилягання 9 балів, посухостійкість 8 балів, зимостійкість 8 балів, високу інтенсивність відростання навесні та після укосів, стійкість до хвороб.

Вегетаційний період на зелений корм (перший укіс) – 68-70 днів, на насіння – 96-106 днів. В ґрунтово-кліматичних умовах південно-східного регіону України при вирощуванні на богарі стабільно дає два укоси зеленої маси.

Характеризується технологічністю механізованого збору насіння внаслідок однакової висоти розташування суцвіть та дружного дозрівання насіння. Рекомендовані зони використання – Степ, Лісостеп. Чистий прибуток склав 15,1 тис. грн/га (+4,15 тис. грн/га) при врожайності 1,1 т/га.

7. *Сорт ячменю ярого Незламний* (ПУ № 230617 від 25.10.2023 р.). Сорт степового екотипу, різновид *nutans*. Середня врожайність – 5,3 т/га, за урожайністю перевищує стандарт на 0,5-0,65 т/га. Вегетаційний період 77 днів. Висота рослин – 75 см. Стійкість до вилягання – 8 балів, до обсіпання – 9 балів. Висока посухостійкість – 9 балів. Висока стійкість до борошнистої роси, летючої сажки, гельмінтоспоріозу, до внутрішньостеблових шкідників, п'явиці (7-8 балів). Вміст білка 12%. Маса 1000 зерен – 47 г. Напрямок використання – харчовий.

Особливості сорту: висока куцистість, вирівняність стеблостою, агроекологічна пластичність, толерантність до впливу тривалих ґрунтових посух.

Географічні та зернові рекомендації використання сортів: Степ, Лісостеп.

8. *Сорт ячменю ярого Незламний* (ПУ № 230618 від 25.10.2023 р.). Сорт степового екотипу, різновид *nutans*. Середня врожайність – 5,0 т/га, за урожайністю перевищує стандарт на 0,5-0,65 т/га. Вегетаційний період 77 днів. Висота рослин – 70 см. Стійкість до вилягання – 7 балів, до обсіпання – 9 балів. Висока посухостійкість – 9 балів. Висока стійкість до борошнистої роси, летючої сажки, гельмінтоспоріозу, до внутрішньостеблових шкідників, п'явиці (8 балів). Куцистість та вирів-

няність стеблостою – високі. Вміст білка 10%. Маса 1000 зерен – 52 г. Напря́м використання – харчовий.

Особливості сорту: висока кущистість, вирівняність стеблостою, агроекологічна пластичність, толерантність до впливу тривалих ґрунтових посух.

Географічні рекомендації використання сортів: Степ, Лісостеп.

9. *Сорт ячменю ярого Покоління* (ПУ №230619 від 25.10.2023 р.). Сорт степового екотипу, універсальний сорт. Різновид *nutans*. Урожайність – 4,8-5,5 т/га. Потенційна урожайність – 6,5 т/га. Середньостиглий, вегетаційний період – 74 доби. Сорт напівкарликовий, висота – 64-70 см. Форма куща – напівпрямостояча. Стійкість до вилягання – 8 балів. Придатність до механізованого збирання – 8 балів. Вміст білка 14,1%. Маса 1000 зерен – 49 г. Сорт фуражного і продовольчого використання.

Особливості сорту: стійкий до хвороб та вилягання. Відзначається високою посухостійкістю.

Географічні та зернові рекомендації використання сортів: Степ, Лісостеп, Полісся.

10. *Сорт пшениці м'якої озимої Новинка* (ПУ № 230606 від 25.10.2023 р.). Сорт степового екотипу, безостий, різновид – *лютесценс*. Середньоранній за строками дозрівання (вегетаційний період 292 днів). Висота рослин – 105 см. Середня врожайність – 7,3 т/га. За урожайністю по непарових попередниках перевищує стандарт на 0,5-0,65 т/га. Стійкий до вилягання (8 балів). Зимостійкість, посухостійкість високі (9 балів). Відрізняється групою стійкістю до захворювань: борошнистої роси, бурої іржі, фузаріозу колоса, летючої сажки, кореневим гнилям та ін. Маса 1000 насінин 42 г. Натура – 785 г/л. Вміст білка 14,2%. Вміст сирої клейковини 91%. Показник альвеографа 260 о.а. Об'єм хліба зі 100 г борошна – 1010,0 мл.

Сорт невибагливий до агрофону, максимально адаптований до посушливих умов.

Сорт зернового напряму використання, адаптивний до умов Степу і Лісостепу України.

11. *Сорт пшениці туранської Сармат* (ПУ № 230611 від 25.10.2023 р.). Сорт пшениці туранської *Triticum turanicum Jacubz*. Тривалість вегетаційного періоду 88 діб. Рослини середньорослі 78 см,

стійкі до вилягання 8-9 білів. Стійкість до обсіпання 8 балів, посухостійкість 8 білів. Має польову стійкість до захворювань: борошнистої роси (8 балів), бурої іржі (9 балів) фузаріозу колоса (7 балів), летючої сажки (8 балів). Маса 1000 насінин 66,7 г. Натура зерна 740 г/л. Вміст білка 16,9 %, клейковини 35,1%, показник альвеографа (W) 83 о. а., об'єм хліба зі 100 г борошна 1250 мл. За роки державного сортовипробування урожайність становила 2,5 т/га.

Рекомендується для вирощування в Степовій та Лісостеповій зонах України, Поліссі. Розробка має соціальний ефект спрямований на покращання якості життя і здоров'я людини.

12. *Сорт пшениці туранської Пектораль* (ПУ № 230612 від 25.10.2023 р.). Сорт пшениці туранської *Triticum turanicum Jacubz.* Тривалість вегетаційного періоду 88 діб. Висота рослин 81 см. Стійкі до вилягання 8 білів. Стійкість до обсіпання 8 балів, посухостійкість 8 білів. Має польову стійкість до захворювань: борошнистої роси (8 балів), бурої іржі (9 балів) фузаріозу колоса (7 балів), летючої сажки (8 балів). Маса 1000 насінин 68,1 г. Натура зерна 745 г/л. Вміст білка 16,3 %, клейковини 34,8%, показник альвеографа (W) 83 о. а., об'єм хліба зі 100 г борошна 1250 мл. За роки державного сортовипробування урожайність становила 2,5 т/га.

Рекомендується для вирощування в Степовій та Лісостеповій зонах України, Поліссі. Розробка має соціальний ефект спрямований на покращання якості життя і здоров'я людини.

13. *Спосіб підбору сортів зернових культур для конкретних ґрунтово-кліматичних умов вирощування* (ПУ № 153108 від 24.05.2023 р.). Спосіб дозволяє визначити основні показники елементів продуктивності зернових культур з подальшим глибоким аналізом отриманих результатів для підбору найбільш продуктивного та адаптивного сорту для конкретних ґрунтово-кліматичних умов вирощування. Спосіб підбору сортів передбачає підрахунок рослинних показників у фазі повної стиглості з двох суміжних рядків з використанням дворядкового металевого шаблону, який має довжину 1110 мм і ширину 300 мм, без видалення рослин з ґрунту для визначення основних елементів структури врожаю: кількість рослин, кількість продуктивних стебел, довжина колосу, маса колосу висота рослин, маса соломини. Кожен отриманий середній показник помножується на три, що демонструє

значення показнику з метру квадратного. За отриманими результатами розрахованого індексу ЕОРО визначаються найбільш пристосовані сорти зернових культур до конкретних умов вирощування.

14. *Спосіб прискореного відновлення агроценозу, порушеного внаслідок військових дій* (ПУ № 153112 від 24.05.2023 р.). Відновлення агроценозу порушеного в наслідок військових дій відбувається протягом 3 років з одночасним отриманням сільськогосподарської продукції і передбачає після розмінування відповідних площ та після отримання відповідного дозволу: механічну підготовку ґрунту з одночасним вирівнюванням окремих частин поля, після відростання бур'янів провести обприскування площі гербіцидами загальної дії, проведення навесні страхової та передпосівної культивуації, внесення в ґрунт органічного добрива, культура для першого року рекультивації – гібриди соняшнику під технологію Clearfield, досходове обприскування площ гербіцидом загальної дії, у фазі 4-6 листків соняшнику обприскування посівів гербіцидом з діючими речовинами імазапір (15 г/л) + імазамокс (33 г/л), після збирання соняшнику відразу провести лущення рослинних решток, сівба пшениці озимої з одночасним внесенням органічного добрива, при подальшій вегетації пшениці озимої використовувати загальноприйняті елементи інтенсивної технології відповідно до зональних рекомендацій. Після збирання пшениці озимої вище зазначені площі можна використовувати у звичайній сівозміні за традиційними для господарства технологіями. Розробка дозволяє відновити землі сільськогосподарського призначення в короткий термін з одночасним отриманням сільськогосподарської продукції.

15. *Спосіб прискореного виробництва насіння зернових культур* (ПУ №153564 від 20.07.2023 р.). Спосіб прискореного виробництва насіння зернових культур, що включає виробництво базового посівного матеріалу, базового та сертифікованого насіння зернових культур, базується на тому, що відбір батьківських рослин для закладки розсаднику добору (РД) відбувається з посівів розсаднику випробування сімей другого року (РВ2), після бракування родин у розсаднику добору (РД) проводиться поєднання насіння в одну партію розсадника випробування сімей першого року (РВ1), отримане насіння генерації розсадника випробування сімей другого року (РВ2) поділяється навпіл для закладки розсадника розмноження першого року (РР1) та розсаднику

розмноження другого року (PP2), насіння генерації розсадника розмноження першого року (PP1) пересівається для отримання насіння генерації розсадника розмноження другого року (PP2) та насіння генерації супереліта. Установа-оригінатор сортів забезпечує максимальне отримання насіння генерації розсадника розмноження другого року (PP2) у стислі строки зі збереженням сортової чистоти.

16. *Сорт ячменю ярого Бунчук* (ПУ № 240473 від 28.10.2024 р.). Різновидність – medicum. Урожайність в держсортотипових пробах по зонах: Степ – 3,65 т/га, Лісостеп – 5,24 т/га, Полісся – 4,18 т/га. Забезпечує урожайність в середньому 3,3-5,3 т/га та додатковий врожай 0,6-1,3 т/га. Вегетаційний період: 83-89 діб – середньостиглий. Висота рослин: 65,7-70,1 см – середньорослий. Вміст білка: 12,9–13,9 %. Вирівняність зерна: 97,3 – 98,1%. Напрямок використання: зерновий. Маса 1000 зерен: 52,2–54,2 г – крупнозерний. Стійкість: до вилягання – 8 балів, обсіпання – 8 балів, посухи – 9 балів; до хвороб: борошнистої роси – 8 балів, бурої іржі – 8 балів, гелмінтоспориозу – 8 балів, внутрішньостеблових шкідників – 9 балів. Географічні та зонові рекомендації використання сорту: Степ, Лісостеп.

17. *Сорт сорго суданського Скарб Степу* (ПУ № 240689 від 11.12.2024 р.). Ранньостиглий, морозостійкий, посухостійкий сорт інтенсивного типу. Кущистість у вузькорядних посівах – 6, широко-рядних – 12,5. Кормові якості – добрі. Маса 1000 зерен – 14,4 г. Вміст сирого протеїну в зеленій мвсі – 14,2% у перерахунку на суху речовину. Вміст каротину в зеленій масі – 31,3 мг на 100 г сухої речовини. Вміст клітчатки – 29,9%.

Тривалість періоду від сходів до викидання метелки – 51 день. Тривалість періоду від першого до другого укосу – 47 днів. Вегетаційний період від сіву до досягання насіння – 118 днів. Висота рослин перед збиранням першого укосу – 161 см. Висота рослин в повній стиглості насіння – 180 см. Стійкість до полягання – висока. Ураженість хворобами та uszkodження шкідниками – слабка. Придатність до механізованого збирання зеленої маси – добра. Потенціальна врожайність зеленої маси без зрошення – 530 ц/га, зі зрошенням – 1000 ц/га. Потенціальна урожайність насіння – 34,4 ц/га. Може вирощуватись для отримання зеленої маси, сіна та як пасовищна культура однорічного використання, а також в повторних та ущільнених посівах.

18. *Спосіб підвищення продуктивності перепелів* (ПУ №157254 від 25.09.2024 р.). Як кормову добавку використовують універсальний рідкий органічний препарат з біогумусу Айдар, який є результатом біологічної діяльності дощового черв'яка та містить натуральні екологічно чисті і безпечні поживні елементи (N – 1 г/л, P – 3 г/л, K – 2 г/л), гумінові речовини (25-30 г/л), гумати і фульвати натрію і калію, фульвокислоти (9,5 г/л), амінокислоти, вітаміни (A, B, PP, K), природні антибіотики, фітогормони (ауксини, гібереліни, цитокініни, абсцизова кислота), мікро- і макроелементи шляхом додавання у питну воду 10 мл на 1 л води двічі на тиждень. Забезпечує високий вихід пташенят (93 %), самки почали нестись раніше (у віці 38 діб).

19. *Спосіб підвищення продуктивності овець* (ПУ № 157255 від 25.09.2024 р.). Як кормову добавку використовують універсальний рідкий органічний препарат з біогумусу Айдар, який є результатом біологічної діяльності дощового черв'яка та містить натуральні екологічно чисті і безпечні поживні елементи (N – 1 г/л, P – 3 г/л, K – 2 г/л), гумінові речовини (25-30 г/л), гумати і фульвати натрію і калію, фульвокислоти (9,5 г/л), амінокислоти, вітаміни (A, B, PP, K), природні антибіотики, фітогормони (ауксини, гібереліни, цитокініни, абсцизова кислота), мікро- і макроелементи шляхом додаванням до раціону у дозі 5 мл на 1 кг корму кожного дня протягом двох тижнів та упродовж стійлового періоду дозою 5 мл на 1 кг корму два рази на тиждень. Середня маса туші дослідної гібридної групи зростала порівняно з контрольною гібридною групою на 0,8 кг, а порівняно з чистопородною контрольною групою – на 5,2 кг. Забійний вихід основної продукції зростає до 52,6 %.

6. Висновки

Наразі сільськогосподарське виробництво Донецької області зазнало колосальних прямих та непрямих збитків через військову агресію. Це призвело до різкого скорочення обсягів виробництва ключових культур та тваринництва, а також до значної релокації або закриття багатьох агропідприємств у регіоні.

Для Донецького регіону, який зіткнувся з унікальними викликами, критично важливим є наукова підтримка виробників сільськогосподарської продукції через пошук та впровадження ефективних підходів до

провайдингу та трансферу наукових розробок, оскільки це є ключем до забезпечення його подальшого сталого розвитку та продовольчої безпеки.

Для підвищення ефективності та конкурентоспроможності Донецького регіону інноваційний провайдинг є важливим фактором, спрямованим на стимулювання та підтримку інноваційної діяльності. Ключові напрямки тут включають: впровадження сучасних технологій; сприяння створенню нових сортів і гібридів з високою пластичністю, врожайністю та стійкістю до хвороб; впровадження сучасних технологій агропереробки та зберігання для покращення якості та зменшення втрат; застосування автоматизованої техніки для збору точних даних та прийняття обґрунтованих рішень; збереження родючості ґрунтів та біорізноманітності через розвиток сталого та екологічно чистого сільськогосподарства; організацію навчань та семінарів для підвищення компетенції фермерів; підтримку стартапів та інноваційних компаній для прискорення впровадження нових ідей, а також залучення державних та приватних інвестицій для підтримки провайдингових компаній.

В умовах військової агресії та з урахуванням специфічних кліматичних і ґрунтових особливостей, трансфер інновацій у Донецькому регіоні набуває критичного значення для забезпечення продовольчої безпеки та відновлення агросектору. Оновлений інформаційно-аналітичний банк агроінновацій ДДСДС НААН, адаптованих до умов Донецького регіону.

Список літератури:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення 04.10.2025).
2. Володін С.А. Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку. Київ : ЗАТ «Нічлава», 2007. 384 с.
3. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14 вересня 2006 р. № 143-V. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text> (дата звернення 04.10.2025).
4. Степаненко І. Агросектор України зазнав понад 74 млрд євро збитків через війну та втратив 20% угідь. URL: <https://agroweek.com/agroekonomika/agrosektor-ukrayiny-zaznav-ponad-mlrd> (дата звернення 04.10.2025).
5. Ткаченко С. Український елеваторний ринок: виживання, трансформація, нові горизонти. URL: <https://agrotimes.ua/opinion/ukrayinskyj->

elevatornyj-rynok-vyzhyvannya-transformacziya-novi-goryzonty (дата звернення 17.10.2025).

6. Продукція сільського господарства. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 19.09.2025).

7. Удовиченко С.М., Вінюков О.О., Бондарева О.Б. Інноваційна діяльність Донецької ДСД станції в реаліях війни. *Науково-інноваційний розвиток агропромисловості як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра* : збірник тез доповідей VIII всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 15–16 вересня 2025 р. Київ, 2025. С. 287–289.

References:

1. Pro innovatsiynu diyalnist: Zakon Ukrainy vid 4 lypnya 2002 № 40-IV/ Verkhovna Rada Ukrainy [On innovative activity: Law of Ukraine dated July 4, 2002 No.40-IV/Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (accessed October 4, 2025).

2. Volodin S.A. (2007). Teoretyko-metodolohichni ta orhanizatsiyni zasady innovatsiynoho provaydynhu na naukojemnomu aharnomu rynku [Theoretical, methodological and organizational principles of innovative providing in the knowledge-intensive agricultural market]. Kyiv : ZAO "Nichlava", 384 p. (in Ukrainian)

3. Pro derzhavne rehulyuvannya diyalnosti u sferi transferu tekhnolohiy: Zakon Ukrainy vid 14 veresnya 2006 № 143-V. Verkhovna Rada Ukrainy [On state regulation of activities in the field of technology transfer: Law of Ukraine of September 14, 2006 No.143-V/ Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text> (accessed October 4, 2025).

4. Stepanenko I. Ahrosektor Ukrainy zaznav ponad 74 mlrd yevro zbytkiv cherez viynu ta vtratyv 20% uhid [Ukraine's agricultural sector suffered over 74 billion euros in losses due to the war and lost 20% of its land]. Available at: <https://agroweek.com/agroekonomika/agrosektor-ukrainy-zaznav-ponad-mlrd> (accessed October 4, 2025). (in Ukrainian)

5. Tkachenko C. Ukrayinskyy elevatornyy rynek: vyzhvannya, transformatsiya, novi horizonty [Ukrainian grain elevator market: survival, transformation, new horizons]. Available at: <https://agrotimes.ua/opinion/ukrayinskyj-elevatornyj-rynok-vyzhyvannya-transformacziya-novi-goryzonty> (accessed October 17, 2025). (in Ukrainian)

6. Produktsiya silskoho hospodarstva [Agricultural products]. Available at: <https://ukrstat.gov.ua> (accessed September 19, 2025). (in Ukrainian)

7. Udovichenko S.M., Vinyukov O.O., Bondareva O.B. (2025). Innovatsiyna diyalnist Donetskoji DSD stantsiyi v realiyakh viyny [Innovative activity of the Donetsk DSD station in the realities of war]. *Naukovo-innovatsiynyy rozvytok ahrovyrobnytstva yak zaporuka prodovolchoji bezpeky Ukrainy: vchora, sohodni, zavtra* : zbirnyk tez dopovidey VIII vseukrayinskoyi naukovo-praktichna konferenciya (Kyiv, September 15nd – 16rd, 2025). Kyiv, pp. 287–289. (in Ukrainian)